

СВІТОВИЙ ДОСВІД АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

*Підпригоро Л. Ю., здобувач вищої освіти- магістрант 2 року
навчання, pidoprigoalarisa@gmail.com*

*Науковий керівник: Дмитрієва О. І., к. е. н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Світовий досвід показує, що моделі антикризового управління, побудовані в різних країнах світу, надають різні потенційні можливості для прогресивних соціально-економічних змін. Однак жоден з них не може бути використаний в чистому вигляді при формуванні політики антикризового управління в Україні. Це пов'язано з умовами накопичення країнами цього досвіду, формуванням механізмів та інститутів в збалансованій економіці, відмінностями в побудові фінансово-кредитних механізмів і т. Д. Використання позитивного досвіду має стати першим кроком до реформування системи антикризового управління.

Кожна країна повинна забезпечити стійкий економічний розвиток. Для підтримки стабільності в економіці використовуються різні інструменти грошово-кредитного регулювання, вибір яких є складним процесом. Антикризовий менеджмент відіграє особливу роль у забезпеченні економічного зростання держави. Україна, у своїх зусиллях та прагненні стати країною з ринковою економікою, стикається з проблемами, пов'язаними з кризами, властивими країнам, що діють в рамках ринкової моделі розвитку.

Динаміка подолання кризи та подальше економічне зростання залежать від суверенітету держави, її здатності стимулювати розвиток інституційних форм, достатнього часу. Антикризове регулювання можна розглядати як на макро, мезо, так і на мікрорівні. Реалізація антикризових процедур щодо функціонування галузі називається антикризовим процесом.

На мікрорівні антикризове регулювання в економічній літературі розглядається як антикризове управління щодо конкретного суб'єкта господарювання. На мезорівні антикризове управління забезпечує систему заходів для груп підприємств певної галузі. Цілей антикризового управління можна досягти шляхом вирішення таких завдань: діагностики фінансового стану та оцінки перспектив розвитку потенційного виробництва підприємств галузі; розробка плану фінансового оздоровлення підприємств; оцінка глибини

фінансово-економічної кризи підприємств та ефективності заходів щодо їх фінансового оздоровлення; вибір та впровадження антикризових процедур.

На основі результатів вивчення деяких аспектів антикризового управління у світовій та національній економічній літературі метою роботи є систематизація та узагальнення досвіду провідні країни до формування та впровадження ефективної системи антикризового управління.

У часи економічної нестабільності, економічного спаду чи кризи уряди США та західноєвропейських країн намагаються змінити ситуацію, посилюючи державне втручання в економіку. Це не характерно для країни в нормальних економічних умовах, оскільки, як правило, державна політика спрямована лише на широку державну підтримку приватного підприємництва та ринку.

Втручання в економіку призводить до збільшення державних витрат та збільшення частки ВВП, яка перерозподіляється через бюджет. Ця концепція, безумовно, призводить до збільшення витрат на управління економікою, що супроводжується формуванням бюджетного дефіциту та державного боргу. Але уряд вдався до таких антикризових заходів лише в крайньому випадку.

Японія - це країна з давніми традиціями державного втручання в економіку, в тому числі шляхом індикативного планування. Аналізуючи напрями державного втручання в Японії сьогодні, зауважимо, що це спостерігається у багатьох сферах: економічне зростання та його темпи; структура промислового виробництва; освіта і наука; працевлаштування; кредит і грошовий обіг; ціноутворення; зовнішньоекономічні відносини; галузева структура; розташування виробництв; заохочення інвестицій. Однак, незважаючи на активне втручання держави в економіку, країна розвиває як великий, так і малий бізнес. Це пов'язано з тим, що економічні труднощі долаються за активної підтримки держави. Саме держава за допомогою фіскальної та кредитно-фінансової політики, а також заходів прямого адміністративного впливу сприяє вирішенню проблем господарюючих суб'єктів.

Вивчаючи досвід Європейського Союзу в галузі антикризового управління, слід зазначити, що в ньому переважає вибірковий підхід, спрямований на стимулювання діяльності конкретних компаній. Вважається, що лише приватний бізнес може ефективно подолати зростання депресивних регіонів та бізнесу шляхом створення малих

та середніх підприємств у розвинених галузях. Однак кожна країна Європейського Союзу має свої особливості.

Отже, головною особливістю економіки промислово розвинутої Франції є те, що державний сектор домінує в базових галузях, хоча ступінь участі держави в них може змінюватися. Державні компанії працюють переважно в автомобільній, аерокосмічній, хімічній та нафтогазовій промисловості, чорній металургії.

Розглядаючи питання державного регулювання в скандинавських країнах, необхідно звернути увагу на дві концепції. Це державна власність і державний сектор. Частка державної власності значна лише у Фінляндії, оскільки державний сектор значний у всіх скандинавських країнах. Зайнятість у державному секторі скандинавської економіки найвища серед розвинених країн: Швеція – 32 %; Норвегія та Данія – близько 30 %, Фінляндія – 25 %. Пріоритетами державного сектору Скандинавії є освіта, охорона здоров'я, пенсії, ринок праці тощо. Окрім безпосередньої участі держави в економіці, існують непрямі методи регулювання за допомогою кредитної та фінансової політики.

Таким чином, у країнах з розвинутою ринковою економікою накопичений багатий досвід як попередження, так і подолання криз на макро- та мікрорівнях. Звичайно, умови виникнення та розвитку різних типів криз в Україні та інших країнах різні. Але цей факт не зменшує необхідності ретельного вивчення досвіду та продуманого, творчого підходу до його застосування в процесі антикризового управління. Слід зазначити, що банкрутство є одним з небагатьох інститутів, у формуванні якого беруть участь усі країни світу.

Заходи антикризового управління реалізуються на двох рівнях. Проведення державних антикризових заходів зумовлене необхідністю підвищення технологічного рівня та зростання конкурентоспроможності виробництва національного товаровиробника на світовому ринку. На рівні суб'єктів господарювання вирішення фінансово-економічних проблем здійснюється в рамках антикризового управління та процедур банкрутства з використанням організаційно-управлінських методів. У цьому дослідженні перший рівень антикризового управління розглядається більш докладно.

В рамках антикризової політики США використовували інструмент регулювання курсу долара. Зокрема, вони обмежили зростання національної валюти, стимулюючи експорт та стримуючи

інфляцію. Крім того, певні заходи були спрямовані на зменшення запозичень. З цією метою ціни на активи зросли. В результаті дохід збільшився у категорії населення, яке мало у своєму розпорядженні ці активи. Це було спрямовано на стимулювання сукупного попиту, що, у свою чергу, зменшило інфляційний тиск.

Вивчаючи досвід Європейського Союзу у напрямку антикризового управління, можна сказати, що він має виборчий підхід, спрямований на стимулювання діяльності конкретних компаній. Вважається, що лише приватний бізнес може ефективно подолати зростання депресивних регіонів та бізнесу шляхом створення малих та середніх підприємств у розвинених галузях.

Світовий досвід показує, що побудовані в різних країнах світу моделі антикризового управління дають різні потенційні можливості для прогресивних соціально-економічних змін. Однак жоден з них не може бути використаний у чистому вигляді для формування політики антикризового управління в Україні. Це пов'язано з умовами накопичення цього досвіду країнами, формуванням механізмів та інститутів у збалансованій економіці, відмінностями в побудові фінансово-кредитних механізмів. Використання позитивного досвіду має стати першим кроком до реформування системи антикризового управління в Україні.

Результати дослідження вказують на те, що антикризове державне управління в країнах з розвинутою ринковою економікою виражається у різних формах. У більшості країн він реалізується шляхом вдосконалення законодавства про зайнятість, збільшення робочих місць, особливо для молоді, координації зусиль різних державних установ з розробки та проведення економічної політики шляхом посилення державного втручання в економіку.

Література.

1. Shin, I., & Park, S. (2017). Integration of enterprise risk management and management control system: based on a case study. *Investment Management and Financial Innovations*, no. 14(1), pp. 19–26. doi: 10.21511/imfi.14(1).2017.02
2. Slav'yuk, R., & Slaviuk, N. (2018). Government debt management: challenges and perspectives. *Investment Management and Financial Innovations*, no. 15(3), pp. 143–156. doi: 10.21511/imfi.15(3).2018.12
3. Tranchenko, L., Petrenko, N., Kustrich, L., Parubok, N., & Tranchenko, O. (2018). Strategic management optimization of the regional agricultural sector by means of modern forecast modeling instruments. *Problems and Perspectives in Management*, no. 16(4), pp. 64–74. doi: 10.21511/ppm.16(4).2018.06